

Effectiviteit van antidepressiva bij een depressie na een cerebrovasculair accident

J.K.E. Veraart, R.M. Kok

In een recente netwerkmeta-analyse (NMA) vergeleken Li en Zhang (2020) het effect van verschillende antidepressiva bij een depressie na een CVA. In NMA's vergelijkt men het effect van behandelingen via direct en indirect bewijs. Er ontstaat een rangorde op grond van de waarschijnlijkheid dat een middel als beste zou eindigen. De auteurs includeerden 51 gerandomiseerde gecontroleerde trials (RCT's) met in totaal 5547 patiënten. De effectiviteit van negen antidepressiva werd vastgesteld o.b.v. afname op de *Hamilton Depression Rating Scale* (HAMD) en respons (afname HAMD-score \geq 50%).

Na twee weken gaven escitalopram, venlafaxine, sertraline, citalopram, paroxetine en mirtazapine een significant grotere afname van de HAMD-score dan placebo. Na vier weken was ook duloxetine effectiever dan placebo en na acht weken gold dat voor alle antidepressiva, dus ook amitriptyline en doxepine. Aan het einde van de behandeling waren alle antidepressiva effectiever dan placebo, behalve doxepine. Amitriptyline bleek aan het einde van de behandeling minder effectief dan andere antidepressiva, met uitzondering van doxepine, al was het verschil t.o.v. duloxetine niet significant. Verrassend was dat mirtazapine na acht weken bovenaan eindigde in de rangorde. Er was echter grote variatie in de rangorde na twee, vier en acht weken. Beperkingen van deze analyse die de auteurs onderkennen, zijn afwezigheid van restricties qua duur van behandeling en dosering. Zij noemen echter niet dat in meerdere studies slechts 25 mg amitriptyline of doxepine werd voorgeschreven, hetgeen de verminderde effectiviteit kan verklaren. Om bias door de duur van behandeling te voorkomen werd de analyse op verschillende tijdstippen verricht. Eén daarvan was het eindpunt van de studie. De duur van de geïnccludeerde studies varieerde van 4 tot 24 weken, waardoor het niet passend is om de resultaten bij het studie-eindpunt op één hoop te gooien. Bovendien was bij het tijdstip van acht weken slechts één studie beschikbaar voor doxepine.

De verdraagbaarheid en het staken van medicatie door bijwerkingen werden niet meegenomen in de analyse, omdat de meeste studies deze niet zouden vermelden. Dit is opvallend, omdat het vermelden van uitvallers essentieel is om resultaten van een RCT te kunnen interpreteren. Dit roept dan ook twijfel op over de kwaliteit van de geïnccludeerde studies. De auteurs beschrijven eveneens niet of zij *intention-to-treat* analyses gebruikten.

Er zijn meer kanttekeningen te plaatsen bij de methode van dit artikel, die de auteurs niet noemen. Negen antidepressiva werden meegenomen, zonder uitleg waarom deze werden geselecteerd. De zoekstrategie is uitgevoerd in zowel Engelstalige als Chinese databases. Het herhalen van

AUTEURS

Jolien Veraart, psychiater PsyQ Den Haag, Parnassia Groep en promovendus, UMC Groningen.

Rob Kok, ouderenpsychiater, Parnassia, Klinisch Centrum Ouderen, Den Haag.

Correspondentieadres

J.K.E. Veraart, Mangostraat 1, 2552 KS Den Haag.
E-mail: j.veraart@psyq.nl

Geen strijdige belangen meegedeeld.

de zoekactie in PubMed resulteerde echter in 441 hits i.p.v. 84, zoals in het artikel beschreven. Er zijn alleen Chinese studies geïnccludeerd, deze zijn in Engelstalige databases niet terug te vinden. Door deze factoren is de zoekactie niet reproduceerbaar en is controle van de bevindingen onmogelijk. Verder werden zowel patiënten geïnccludeerd met de diagnose depressie als met slechts depressieve symptomen.

In het artikel wordt het opstellen van een rangorde als voornaamste doel genoemd en de auteurs leggen veel nadruk op wat het beste antidepressivum is. Rangordes in NMA's kunnen echter misleidend zijn wanneer een 'beste middel' wordt gesuggereerd en zijn daarom een sterk bekritiseerd onderdeel (Chaimani e.a. 2017).

LITERATUUR

- Chaimani A, Salanti G, Leucht S, Geddes JR, Cipriani A. Common pitfalls and mistakes in the set-up, analysis and interpretation of results in network meta-analysis: what clinicians should look for in a published article. *Evid Based Mental Health* 2017; 20: 88-94.
- Li X, Zhang C. Comparative efficacy of nine antidepressants in treating Chinese patients with post-stroke depression: A network meta-analysis. *J Affect Disord* 2020; 266: 540-8.